

Teleki Paul: *The Evolution of Hungary and its place in European History*. New-York, 1923, The Macmillan Company XXVI, 312 l. I térk. mellékl. c. mű függeléke: *Bibliography*. (245—312 l.)

A Magyarországra vonatkozó külföldi irodalom összegyűjtése régóta aktuális, de különösen sürgőssé vált a világháború gyászos befejezése óta, mikor hirtelenül nyilvánvaló lett a külföld megdöbbentő tájékoztatatlansága Magyarország felől, főként ott, ahol Magyarország sorsáról döntöttek. A magyar vonatkozású régibb német és francia bibliografiák (KERTBENY, KONT, LEVAL) nem csoportosították anyagukat szakok szerint, nem voltak áttekinthetők s keveset segítettek a tájékoztatás céljainak megfelelő művek összeválogatásában. Szakcímjegyzékre volt szükség s ilyen csak szépirodalmunk lefordított műveiről volt (GULVÁS Pál), az ismertető művekről azonban nem volt — pedig ebben az esetben ez lett volna a fontosabb. A Fővárosi Könyvtár szakkatalógusai ugyan sok idevágó munkát csoportosítottak, de csupán a Fővárosi Könyvtár gyarapodásaira szorítkoztak s nem lehettek teljesekek.

A Területvédő Liga már 1918-ban fogott hozzá a Magyarországról szóló könyvek összegyűjtéséhez, de mikor becsapott a tanácskörtársaság bombája, félbenmaradt ez a terv is. Azután, a béketárgyalások előtt, már nem volt idő ehhez a munkához. A békekonferencia diktátorai Magyarország felől a legsötétebb tudatlanságban tanácskoztak s ez meg is látszik a ránk diktált békeszerződésen. A békeszerződés mindennél világosabban beszélt a külföld, elsősorban a Népszövetség felvilágosításának szükségéről s e felvilágosítás egyik égetően sürgős előmunkálata a bibliográfia megcsinálása.

Ennek a belátásnak eredményei most kezdenek mutatkozni. A *Külvügyi Társaság* 1923 tavaszán adott ki egyfüzetnyi bibliográfiát, tudunk róla, hogy a berlini egyetem magyar intézetében is készül — egy teljességre törekvő! — magyar vonatkozású bibliográfia GRAGGER Róbert szerkesztésében s ugyancsak a tavasszal jelent meg Amerikában gróf TELEKI Pál bibliográfiája is.

TELEKI Pál könyve az amerikaiak felvilágosítására jelent meg s a könyvéhez csatolt bibliográfia is elsősorban Amerika érdeklődésének szolgál. Csak válogatott munkák jegyzéke, elsősorban angol könyvcímeket tartalmaz, aztán természetesen sok németet és latint (Monumentákat, Codex diplomaticusokat, krónikákat stb.), kevesebb franciát

hat olaszt, hat román, egy hollandit, egy horvátot s végül röviden megemlíti a magyar bibliográfiákat is. Csak a fontos és lényeges munkákat válogatta, pártatlanul (nehogy a magyar elfogultság vádja érje), magyarbarát könyveket épűgy, mint SCOTUS VIATOR, HODŽA, STŰR, gróf THUN Leó és JORGA írásait. Zárójelek közt néha ajánl is művet, például MAZÈRE: Karta Etnografica Transilvaniei (Jassy, 1909)-jét a mai román statisztikákkal való összehasonlítás kedvéért. Néha meg a művek tartalmát jelzi egy-két szóval zárójelek közt.

Az anyagot szakok szerint osztotta fel igen ügyes csoportosításban s itt is az amerikai szempont vezette. Ezért közli például külön szakként az Amerikai Egyesült Államok s Canada magyarjairól szóló irodalmat. A különféle szakcsoportok közül legrészletesebb a korszakok szerint rendezett történeti bibliográfia s a faji kérdések irodalma, mely ismét nemzetiségek szerint tagozódik alszakokra. A történelmi csoportban leggazdagabb a magyar őstörténet, a Rákóczi-kor, a szabadságharc, a Széchenyi- és Kossuth-irodalom anyaga. Az útleírásoknak csak legjobbjait említi. Nyelvtudományi könyvek csupán az Ethnographia csoportjában találtak helyet, a szépirodalmat és az irodalom- és művészettörténetet csak néhány «standardmű» képviseli a «kulturális haladást» tükröző művek jegyzékében, a nyelvtanító könyveket pedig, meg a szótárakat egészen mellőzte.

Céltudatos, mértékettartó összeállítás ez így, hasznos útmutató azoknak az amerikaiaknak, kik Magyarországról s a magyarságról tájékozódni akarnak. És ügyes minta azoknak, kik becsületes propagandisztikus célból valamely nép számára külön magyar vonatkozású bibliográfiát akarnak csinálni.

TELEKINEK a bibliográfia összeállításában FELEKY Károly segített, kinek kitűnő működése Amerikában a magyar kultúráért a «Magyar Könyvszemle» előtt ismeretes. Kisebb mértékben segítségére volt továbbá Miss Florence S. HELLMANT, a Library of Congress tisztviselője. F. J.

Végh Gyula: *Budai könyvtárak jelvényei 1488—1525. Magyarázószöveggel ellátta.* — Budapest, 1923. A Magyar Bibliophil Társaság kiadása. 4° 32 lap.

Könyvészeti irodalmunk egyik eddig meglehetősen elhanyagolt mezején végzett Végh Gyula érdemes munkát, amidőn összegyűjtötte és a Magyar Bibliophil Társaság segítségével, mint a «Régi magyar könyvkiadó és nyomdász jelvények» című sorozatos